



Disputatio medica inauguralis de pica

<https://hdl.handle.net/1874/340685>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

P I C A,

10
Q U A M
PRÆSIDE TRI-UNO DEO
Ex auctoritate Magnifici Rectoris,
D. JOHANNIS van MUYDEN,

Jur. Utr. Doct., ejusdemque Facultatis in Inclyta Academia
Ultrajectina Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Noobilissima
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA honoribus, & Privilegiis
ritè, ac legitimè consequendis.

Publico examini subjicit

HENRICUS BETTEN, Embdâ Frif. Orient.

Ad diem 13. Maji, loco horisque solitis.



TRAJECTI AD RHENUM,

EX OFFICINÂ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō lōc LXXXVII.

ARCHIATRO OPT. MAX.

P A T R I Æ,
C U R A T O R I B U S,

U T E T

OMNIBUS SUIS FAUTORIBUS,

*Hasce Theses inaugurales animo
grato atque submisso*

Offert & inscribit

HENRICUS BETTEN,
AUCTOR.



DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

P I C A.

THESIS I.



Ateria elaboranda ventilationique publicæ submittenda, legibus Academię satisfaciendi causâ, PICA occurrit, quam impræsentiarum, pro temporis angustia, ingeniique tenuitate explicare fert animus. Si autem forte in hac explanatione à Communi Medicorum opinione quodammodo decedamus, pace illorum id fieri volumus, cum nulla prorsus necessitas in aliorum verba jurare: (pro libertate unicuique concessâ) nos cogat: Tu Deus tantum annue cœptis!

I I.

Omissis iis quæ de etymologiâ hujus affectus S. nominis quæstione dici possent, rectâ ad rem ipsam, veluti majoris momenti pergimus: ut autem in morbi nostri debitam cognitionem perveniamus ejus brevem delineationem proponere placet, PI-

A 2

CAM

4 DISPUTATIO MEDICA

CAM itaque in hunc modum describimus: *Quod sit appetitus ardens certorem alimentorum, aliquando etiam absurdorum, ut sunt venena, calx, fistula tabacæ, creta, testa, terra, arena, cespites, anguilla viventes, pili, corium putridum, animalium stercora, cruda hominum carnes, imò proprii maris &c.*

III.

Quæ verò causa specialis hujus phænomeni, & cui rei in corpore existenti sit adscribenda, an fermento ventriculi, & quomodo disposito, an peculiari texturæ ventriculi, aut nervorum, an vitio spirituum animalium, an verò soli menti, variæ feruntur sententiæ.

IV.

Sunt non nulli Medici, qui in PICA appetitum decipi volunt à pravis & vitiosæ qualitatis humoribus, qui ventriculi orificio impacti illum ad absurda talia stimulant; hinc attractâ per fatum in utro accrescentem hac amurcâ, MALACIAM confici putant, quæ gravidas secundo & tertio à conceptu mense juxta illos invadere solet, mira profectò unius fermenti efficacia! sed hanc colluviem huc usque vires suas extendere, sequentia non permittunt: temporis etiam definitos limites non adeo universales esse, apud ipsos observatores est in confesso.

V.

Alii hic excogitant, nescio quam, *Naturæ* sagacitatem, dicentes: *providam hancce matrem* deficientes in sanguine eligere particulas; si itaque acidæ vel salæ defint appeti similia; sin vero terrestres deficiant, lutosa, arenosa, aliaque desiderari. Sed parum cohærentis nexus ratio, hoc ut credamus, vetat. Alii ab *uro*, vel *hemoroidum obstructione*, vel plane ab *occulta qualitate* deducunt.

VI.

Nos, ut ex hoc labyrintho commodus pateat exitus, præsupponimus: nihil lætitiæ menti esse gratius, sed quoniam à principio conjunctionis cum corpore, vix aliam quam per sensus accepit, summis viribus (nullâ ratione causarum & durationis ut plurimum habitâ) illi lætitiæ velificatur, & non nunquam ad viliora pronò nimis judicio seducta sensuum custodia ad sordidum corporis

I N A U G U R A L I S. §

poris servitium detinetur; crescente deinde cum ætate, augetur simul corporis delicatè habendi libido & pro variâ corporis *dispositione, temperie, educatione, consortio & objectis*, misera *sua quemque trahit voluptas.*

V I I.

Sic mens non nullorum hominum titillationibus, præcipue linguæ nervis inductis, ita abripitur, & imperio suo privatur, ut corpus suum regat ipsum principem, dum gustui adeo inservit anima, ut se beatitudine frui autumat, ubi titillationes istas in Linguæ nervis ab alimentorum aut absurdorum particulis animadvertit: quare ei totis viribus incumbit, ut illa acquirat, quæ gratâ titillatione nervos afficiunt.

V I I I.

Hiscæ præmissis, nihil amplius obstabit, quo minus debilioris animæ vehementes passionibus in hoc morbo accusemus, præsertim cum *PICA* promiscue non omnibus hominibus, sed iis præcipue contingat, qui obsequuntur tanquam bestię cupiditatibus suis, & quibus mentis nullum est imperium in proprias cogitationes, quibus volupe & præcipuum exercitium est, dignoscere omnium saporum differentias, quæ accidunt nervis secundum variarum particularem magnitudines, motus, & figuras.

I X.

Hinc magis delicatus sceminarum sexus cuticulam præcipue curans, & palato studens, huic morbo præ viris obnoxius invenitur: nam anima in hoc sexu non videtur (saltem in plurimis) sufficientem perfectionis gradum attingisse, ut possit deliciis resistere, sed facilius de throno suo detrudi patitur. Gravidis autem hoc non nunquam evenit, quia persuasum habent sibi tempore gestationis nihil non per lasciviam licere, se etiam tunc temporis totius Rei œconomicæ, & ipsius patrisfamilias caput esse: quarum insuper memoriæ semper observatur illud Tyranni: *Quod libet, licet.* Imo sunt non nullæ, quæ pulchrum esse ducunt, se posse excogitare alimenta comparatu difficiliora, ne dicamus impossibilia, maritosque sibi in omnibus debere obsequi. Interim hæc desiderata si ipsis denegentur, continuâ cogitatione eorum imagines altius imprimunt cerebro, eaque con-

6 DISPUTATIO MEDICA

tinue menti offerunt, qua propter protinus in illa carum labuntur libidines, & ea sibi jungi, perditè desiderant. Quanta profecto præjudicii vis, quod mentem ratione minus utentem adeo excæcat, ut ne sapor quidem errorem detegere valeat! Virginibus quibusdam à consuetudine oritur, quæ ex *frumento crudo, arenâ, terrâ, cretâ*, & similibus manducatis purchitudinem sibi pollicentur.

X.

Sequitur porro, dum in cibis capiendis, nulla nutrimenti & sanitatis, at genii maxima habeatur ratio, ut ei litando, jacta jam fundamenta firmiter stabiliantur, indifferenter enim, & avide, quicquid desideratum fuerit, ingurgitando, multa ventriculi aciei non satis solubilia, simul in sanguinem prorepunt. Quid mirum, quod sanguis crudiori hoc succo prægnans, vix præter crassiorum spirituum decimas pendere possit, qui suo pondere & mole, dum cerebri nervorumque tubulos comprimunt & majori molimine perterebrant, hanc cupediis inhiandi voluntatis pertinaciam, non modo alere, sed & augere sunt aptissimi.

X I.

Attamen non negamus ista absurda sine notabili sanitatis damno per aliquot tempus posse assumi, cum sc. obstructions inde ortæ fiunt tantum intra partes non ita acuti sensus, neque publicæ alicui & notabili actioni destinatas. Secundò, si occurrant fermento satisforti, quod illa aptare valet sanguini, cujusque fermentationes illis subigendis sufficientes sunt; ubi autem hæc aliter se habeant, quæ inde non oriuntur symptomata? *dolores enim varii, oris exspuitionis, anxietates, cardialgia, nausea, vomitus* & similia: th. præcedente dicta. Casus insuper magis funesti ex aliorum observationibus peti possunt.

X I I.

Hæreditarius hic quoque potest esse affectus; quoties à matre gravidâ cum fœtu communicatur. Si igitur alicujus tam pertinaciter expetiti, compos facta fuerit mater, nascitur in illa lætitiæ passio, cui mox respondet commotio infantis, ad quem cum quædam istius rei effluvia, per viscerum poros, vel crassiores particulæ ope sanguinis perveniant, connectitur illarum motus,

tus, quem in tenello corpore excitant, cum lætâ istâ perceptio-
ne, quæ deinceps per totam vitam inseparabiliter se invicem co-
mitantur, nisi *ars*, vel *deficiens memoria* illa disjunxerit: quo-
tiescunque igitur postea id objectum occurrit, ut causa lætitiæ
exoptatur.

X I I I.

Ex hoc fonte etiam deduci possunt stigmata rerum appetita-
rum foetui cum deformatione aut defædatione corporis impressa;
ubi enim mater tempore gestationis ardenti appetitu circa obje-
ctum aliquod versatur, notissimum est certa vestigia hujus ideæ
certâ spirituum modificatione cerebro communicari: qui dum
eam, per totum corpus fluentes, ac ad tenellum foetum pervenien-
tes, retinent; imaginem ejus illi membro foetus imprimunt, cu-
jus analogam partem proprii corporis tetigit mater, quo vehe-
menti passione aut appetitus aut alicujus terroris agitabatur. Nam
illâ radiatione spirituum animalium non solum repræsentabatur fi-
gura rei desideratæ, sed speciatim illius membri, quod fuit ma-
nu matris tactum: unde quoque spiritus ad simile membrum
in foetu diriguntur, cujus membri fibras teneras suæ modifica-
tioni obsequi faciunt spiritus, easque ita disponunt, ut illæ po-
stea adspicientibus desideratæ rei figuram aliquatenus repræsen-
tent, & per vitæ discursum circumgerant.

X I V.

Deductâ huc usque causâ, effectuque hujus morbi, ad *dia-
gnosin* est deveniendum, quæ ex ipsis querelis patientis innotes-
cit; sed cum sæpe animum suæ imbecillitatis pudeat, furtivis
ejus consiliis detegitur; nullam enim sæpius animæ quietem
PICA, nisi saturata, permittit.

X V.

Quantum ad *prognosin*, caret quidem hic affectus per se omni
præsentaneo periculo, sed est chronicus curatuque difficilis, &
si majori licentiâ foveatur, plurima, & jam citata mala corpori mi-
natur. Ita eò periculosior, quo magis appetantur absurda; nam
cum illa in chylum converti nequeant, fermentum plane obtun-
dunt, *cruditates*, *obstructiones cacochymicas*, *hydropem*, *chlorosin*,
atrophiâ pariunt, & sic cum tempore syrma innumerorum alio-
rum

8 DISPUTATIO MEDICA

rum morborum præ foribus esse debet : item gravidis est periculofior, quia si ipsis denegetur quod cupiunt, metus est ut noxam inde sentiat foetus, & si concedatur, damnum patiat sanitas. Potest præterea, si valide vehemens sit, abortui ansam præbere.

XVI.

Tota autem *Curatio* in eo consistit, ut mens sana reddatur corpori sano : idcirco animus mærore profligatus solidis rationibus est erigendus, & ad virtutis studia est excitandus, quandoque corripendus, additâ seriâ severâque admonitione: indecorum esse homini, mentem particulâ divinæ auræ præditam suis subjicere affectibus, iisque servire. Gravidis ostendendum erit quam absurdum sit, & à mente alienum, quod ab ipsis desideratur; nec von demonstrandum, quot mala inde exfurgere valeant & ipsi & foetui. Virgines autem formositatem amantes docere debemus, earum judicium esse falsissimum, imò deformitatem jam simul cum statu funesto imminere. Quod commodius fieri potest ab illis, quibus reverentiam aliquam debent. Removenda simul sunt illa omnia, quorum desiderio tenentur, ut sic omnis de iis cogitandi occasio præripiatur.

XVII.

Quatenus opem suam sic adfert sanguinis spiritus crassior, debet ille subtilior reddi per sales volatiles, veluti sal. armen. fulig. C. C. succin. sang. human. urin. ossium, crau. human: cornium, dentium &c. aut olea quævis st. calida & aromatica, ut ol. menth. rorismarin. majoran. thym. cort. aurant. limon. macis, organ, &c. aut quod dignitate & præstantiâ omnibus antecellit sal. volatile simul oleosum & aromaticum, ut sal volatile oleosum *Cl. D. Sylv.* nec non *Celeberr. viri de Maëis*, & *D. D. Margraef*, & *le Mort* trium in Academia Lugduno-Batavâ facultatis Chemicæ, quâ publicè, quâ privatim Doctorum; inter cætera hæc mixtura non inutilis erit:

℞. Aq. menth.
 majoran.
 rorismarin. aa. ℥iij.
 vitæ Mathiol. aut carminativ.
 Dom. Sylv.

Cina-

Cinamom. aa. ℥j.
 Salis cujuscunque volat. oleos. ℥ij.
 Antimon. diaph. ℥j.
 Ol. macis vel nucis moschat. st. gt. 1x.
 Syr. menth. vel majoran. ℥ij.

M.

Decocta etiam multo oleo, & sale volatili gaudentia in hunc similemve modum præscribi possunt:

℞. Rasur. lign. guajac.
 cort. ejusdem
 sassaf. aa. ℥ss.
 Rad. angelic. chin. Zalsaparil. aa. ℥j.
 liquirit. ℥is.
 Herb. majoran. rorismarin. menth. crisp. aa. mss.
 Fl. lavendul. aurant. limon. aa. Pj.
 Sem. card. min. anis aa. ℥is.
 Baccar. laur. inniper. aa. ℥j.

Fiat infusio calida per horas decem, vel duodecim, in vino Gallico generoso, coquantur more chemico & postea in MB. ex cucurbitâ alembico suo munitâ destillentur:

℞. Colatur lb. v.

add.

Sal. volat. oleos. ℥ij.
 absinth. ℥is.
 Aq. carminativ. Dom. Sylv. ℥is.
 Syr. majoran. ℥ij.
 M. F. Apozema.

X V I I I.

Si collecta aliqua in ventriculo saburra, quæ debitam medicamentorum distributionem impediat, prius apta, vomitu expelli poterit, e. g.

℞. Tart. Emet. Mynsicht. gr. iijss.
 Sach. perl. ℥ss.
 M. F. pulvis subtiliss.
 ℞. Mercur. vitæ gr. ij.
 vel ℞. Vit. Antimon. gr. iij.

B

aut

aut ꝛ. Croc. metall. gr. iv.

Detur usui in cochl. vin. aut

aq. cinamom.

Gravidis autem hæcce non sunt propinanda, ne abortus oriatur.

X I X.

Ventriculus denique corroborandus & quidem hoc modo :

ꝛ. Herb. absinth. roman.

Nucis moschat. aa. ℥iij.

Menth. puleg. aa. ℥ij.

Spic. indic. ℥j.

Spec. Hier. simpl. ℥j.

Elix. propriet. Parac. ℥ij.

Syr. menthæ. q. f.

M. F. conditum.

vel ꝛ. Aq. vit. Mathiol. ℥iiij.

Sp. salis armon. ℥j.

Elix. propriet. Parac. ℥ij.

Ol. macis gt. vj.

M.

X X.

Detrahat interim continuò æger pro viribus cogitationes ab illis absurdis, quæ antea ipsi placuere; quod (neglecto ventris studio) mediantibus honestis exercitiis fiet. Plura hic proferre temporis brevitatis, pagellarumque paucitas vetant, sed vela contrahens, Deoque pro concessis viribus gratias agens huic disputationi impono

F I N E M.

COROLLARIA.

I.

Appetitus oritur ex consuetudine.

II.

Spiritus animales crassi & acres transeuntes tabulos cerebri, ejus fibrillas lancinando excitant tristitiam, qua dicitur sine manifestâ causâ, quia Anima accurate locum determinare nequit.

III.

Probabile est hominem nasci ex animali vivo latente in semine virili.

IV.

Tempus partus est incertum.

V.

Reprehendendus itaque tum Ulpianus, qui post decimum mensem editum, nullum ad legitimam hereditatem admisit, tum alii, qui, si forte contingat sexto mense nasci infantem, oppugnant pudicitiam honestarum virginum & viduarum, renunciant iis repudium, quas firmiter credunt, ante primum mariti congressum ex alio concepisse.

VI.

Filius potest nasci illasâ virginitate maternâ.

VII.

Rarissime est puerpera, qua infantem lactare nequeat.

VIII.

Conscientiam ergo gravant, que absque gravi causâ infantes nutricibus lascivis, saepe numero meretricibus tradunt, cum lacte enim mores nutricum hauriunt.

IX.

Camphora non exstinguit venerem.

X.

Chyromantia nihil certi prædicit.

XI.

Gingivæ sanguineæ non semper sunt scorbuti signum.

XII.

Omnes morbi sunt curabiles.

F I N I S.

00 817003

Ad Nobiliss. Dn. Candid.

D. D. HENRICUM BETTEN,

Cum Pro Gradu Doctoratus, summisque Honoribus & Privilegiis ritè consequendis, Specimen exhiberet publicum.



T qui transiit præpropere pede
Saltus, aut vigili mente reconditas
Artis prendere tentavit amabilis
Voces multiplices; dicere postea
Explorata studet devia nescio:
Quem cælat tamen artis celebres locos,
Ut præstet reliquis optimus artifex.
Sic author medicus, quem referunt Deum,
Cui rerum patet ordo ac series gravis,
Morbos haud referavit penitus suis
Omnes, quos manus expelleret optima,
Ne mens plura sibi consecret effera.
At tu numine Divum satus, explicas
Quod pauci poterunt, nempe Diis modo
(Res est mira) Melaciæ expositas probè
Causas, quoque modo hanc arceat artifex.
Quid mirum protinus quod tibi Pæonum
Adfit læta cohors, Doctorem quod beet,
Ardens cingere Lauris Doctum caput.

A L I U D.



I Medico tanta est facundia, quanta Poëta,
Haud dubiè effectus gignet uterque pares.
Artis Paonia est, & carminis author Apollo,
Justè munificum, quis neget esse Deum?
At Vates potuit saltus de sede movere,
Vim similem in Picam Candide BETTEN habes.

Conterraneo & Amico suo intimo cecinit

E. EVERS. S. S. Th. Stud.